

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja upravitelstvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice, št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobajo se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 6 kr.

Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oglasila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Iz slov. šole, za slov. šole.

Znani Lichtensteinov predlog je razburil med drugimi tudi učiteljstvo, posebno tukaj na Štajarskem. Vse je začelo kričati, največ pa sinovi Abrahamovi, bodi si krščeni ali nekrščeni, kakošnja nevarnost da žuga od onega predloga šolstvu in narodu. Ali imamo mi slov. učitelji res vzrok razgreti se za ali proti temu predlogu? Po mojih mislih nikakor ne! Vsak izmed nas, ki je navajen samo malo dalje gledati, kakor špica nosu sega, gotovo lahko razvidi, da cela ta stvar ima na sebi značaj politike in ne zadene nas slov. učiteljev in naše slov. šole toliko, kolikor se tega marsikateri straši. Poglejmo si celo stvar tako lepo hladnokrvno!

„Verska“ ima postati naša narodna šola. — Ali je bila mari naša šola brezverska? — Ne. — Tega smo si vendar vsi učitelji svesti, da brezverska odgoja je nespametna, absurdna; taka šola in odgoja ne odgovarja slovenski naravi. — Ali nismo delovali mi učitelji v soglasji z duhovniki v narodnem duhu dosedaj v prid in korist našega naroda? — Čemu torej, pitam, se je nam strašiti Lichtensteinovega predloga ali postavbe? Mar-li za to, da ne bi naša narodna duhovščina dobila nadzorstva nad našo narodno šolo? Jaz mislim, da bi to bilo za nas manj neugodno, kakor do zdaj, ko so nadzorstvo imeli in imajo do danes še nekateri možje, superpedagogi v rokah, ki niti razvoju naše slov. šole, niti nam slov. učiteljem niso se pokazali preveč prijazni, ter so ovirali razvoj našega narodnega slovenskega šolstva (saj še do zdaj nimamo prav za prav čistih narodnih slovenskih šol.)

Ne morem si toraj nikakor raztolmačiti postopanja nekaterih gg. tovarišev in uč. društev, kakor n. pr. sosednega okraja Ormuškega, ki tako, rekel bi, na komando Štajarskega Lehrerbunda, kateremu, mimogredé, omenjeno, smo mi slov. učitelji trn v peti in naše šolstvo deveta briga, — pomaga izraelskim kričačem,

bodisi krščeni ali nekrščeni, na noge, ter jim napeljuje vodo na njihov mlin.

Vsi znamo, da je Lichtensteinov predlog pomanjkljiv; iz tega pa nikakor ne moremo sklepati, da bi dosedanja šola in šolska postava bila popolna. Ona je delo človeške modrosti, ter tudi človeške nepopolnosti. Nemški liberalci so jo nam skovali in nemški modrijani jo hočejo zopet prekovati. Pustimo jih torej, naj se zde-rejo med seboj. Mi pa slov. učitelji, ki smo se vedeli do sedaj, izogniti še vseh šolskih prep-irov, bomo tudi za naprej znali delovati na prid in korist naroda, za razvoj in povzdigo našega narodnega šolstva; kajti postava, če bi bila še tudi boljša in popolnša, ostane le mrtva beseda, ako je ne oživi izpolnjevalec sam; tako je tudi vest in dober učitelj v šoli živa postava sam ob sebi, če le deluje na korist svojega naroda.

Rekel sem, da interkonfesionalna šola našim razmeram, duhu našega naroda nikakor ne odgovarja. A pogledjmo si protestantske in židovske šole, tu vidimo, da ravno protestantje in židovi, imajoči svoje šole, ohranili so si jih konfesionalne za se, ter se največ branijo dati taistim obliče brezversko. In glejmo, kakošen hrup delajo zoper drugoverske šole; česar sami nočejo to bi drugim radi obesili, prav po židovski.

Zato, slovenski tovariši, ne dajmo se nikakor motiti; mi nimamo vzroka potegovati se niti pro niti contra Lichtensteinov predlog. Naša naloga naj bo, delovati za povzdigo našega narodnega šolstva, to pa najlepše dosežemo s tem, ako se vsi slov. učitelji združimo v eno celoto; in ravno zdaj imamo k temu priložnost, ko se osnavlja „zaveza slovenskih učiteljev“ za slovenske dežele. To Vam svetujem kot Vaš tovariš.

J.

Friderik III. cesar Nemčije.

Kar ni moglo izostati, to se je zgodilo, truplo Viljema I., cesarja velike Nemčije, počiva

sedaj že v hladnem grobu. V petek, dne 16ega marcija so ga ob 3. uri popoldne deli v grob v Charlottenburgu blizu Berolina. Vršilo se je to ob velicih svečanostih, težko, če še kedaj poprej v taki meri, ali vsega je na svetu konec in tako je stopil tudi zmagoviti cesar Viljem s sveta. Na njegovo mesto stopil je njegov edini sin, doslenji cesarjevič Friderik Viljem in privzel si je ime Friderik III.

O njem se sedaj, kar ni drugače mogoče, piše veliko, toda različno, prav, kakor si ga kateri pisec domišljuje. Mi si ne lastimo pre-roskega duha in torej ne ugibamo, česa da se naj nadejamo, pa tudi ne, česa se naj bojimo od njega, podamo pa našim bralcem glavne črte iz dosedanega življenja nemškega cesarja.

Friderik III. se je rodil dne 18. oktobra 1831 v novem kraljevem poslopju v Potsdamu. Leta 1840, tedaj v svojem 9. letu stopi mladi princ v armado v časti nadporočnika ali nad-lientnanta in leta 1849 je prišel na vseučilišče v Bonn ter se je učil ondi zgodovine in pravo-sodja, tudi se je podvrget skušnjam za čast doktorja pravosodja. Za tem je stopil nazaj v armado ter je postal 1852 major. Tisto leto je prišel s svojim očetom v Avstrijo, k vojaškim vajam v Olomucu. V tem se je sešel prvokrat z našim cesarjem in avstrijski pešpolk št. 20 je prejel po njem svoje ime. Iz Olomuca je prišel tudi na Dunaj in leto pozneje, dne 6ega novembra, je stopil v zvezo prostozidarjev ali freimaurerjev. Dne 25. januarja 1858 se je poročil v Londonu z najstarejšo hčerjo anglejske kraljice, princesinjo Viktorijo. V schleswig-holsteinski vojski je bil princ Friderik Viljem v štabu generala Wrangla, toda ni imel posebne vojaške službe.

V vojski z Avstrijo leta 1866 je bil Fri-derik najmlajši vojskovodja ter je bil poveljnik v drugem vojnem koru pruske armade. Iz Glatza je vdrl na Česko, dobil zmago pri Na-hodu, pri Skalica, pri Kraljevem dvorci, v bitki pri Kraljevem Gradcu pa je prav on od-ločil, da je naša vojska padla, ker je prišel do Chluma v času, ko se ga niso še naši nadejali. Za to ga je oče, tedanji pruski kralj Viljem IV. odlikoval še na bojišči z velikim redom „za zasluge“. Leta 1867 je bil potem v Parizu pri razstavi, leta 1869 pa v Afriki, ko so izgotovili Sueški prekop.

Ko je bila vojska s Francijo, je bil po-veljnik južno-nemškim četam ter je dobil prvo zmago Prusiji, ko si je osvojil Weissenburg in dva dni pozneje, dne 4. avgusta, je premagal sijajno maršala Mac Mahona pri Wörthu. V bitki pri Sedanu pa ni bil, pač pa je prišel drugi dan v grad Bellevue ter je našel ondi vjetega, poprej tako slavnega Napoleona III. Dne 28. oktobra 1870 mu je podelil kralj naj-

višjo čast v pruski armadi, čast generalnega maršala.

Ne dolgo za tem je bil Friderik prvi, ki se je poklonil svojemu očetu, tedaj že cesarju Nemčije. Dne 2. marcija 1871 je stal na čelu armade, ki je hitela proti Parizu. Leta 1872 je prišel drugokrat k našemu cesarju ter je bil njih gost v Ischlu in dne 1. maja 1883 bil je v pričo, ko so odprli razstavo na Dunaji. Bil je potem dne 5. julija 1875 pri pogrebu ce-sarja Ferdinanda. Dne 17. novembra 1883 je Friderik odpotoval v Madrid, da obišče kralja Alfonza in iz Španije je šel dne 14. decembra v Rim. Tu je obiskal kralja Humberta in je prišel tudi k sv. Očetu Leonu XIII. Temu se je tačas vse čudilo, kajti Friderik je lutrovske vere in ta čas so v Nemčiji še hudo stiskali katoliško cerkev. Vse eno pa so ga sv. Oče vzprejeli in to je bil začetek boljših razmer za katoliško cerkev v Nemčiji.

To bi bile najslavnejše črte iz življenja sedanjega nemškega cesarja. Da je v tem času zbolel in da je še sedaj bolen, to je bralcem znano.

Gospodarske stvari.

Zajčji zob.

Na prošnjo nekaterih naših bralcev go-vorimo še dnes o zajci in škodi, ki jo dela nje-gov zob po zimi in deloma še tudi v spomladi na sodnih drevesih.

Koža je na deblu drevesa imeniten del v rastlinskem trupu in brez nje še ni misli, da raste drevesce ali sploh kaka rastlina. Na koži drevesa je tedaj vsaka rana lahko drevesu na škodo, ali se to že posuši vsled rane ali pa se ne razvija več v redu. V koži drevesa so nam-reč poti, po katerih leze rastlini hrana iz zem-lje v koreninje in iz tega po deblu v vse dele drevesa, po koži se torej redi drevo.

Lehko se torej umeje, da gre v prvi vrsti sadjarju skrb za kožo, naj jo zavaruje zoper vse, kar jo lahko kje rani. Pač škoda, da se mu to ne posreči vselej, vsaj zoper zajčji zob še ni gotovega varstva razven v ovezovanji, toda to je mudno delo in če ne gleda gospodar v pravi čas, da obveže drevje dobro, prehit ga lahko zima ali že zajec sam, kajti le-ta začenja že v pozni jeseni svoje pogubno delo, posebno pa še v spomladi ne kaže obvez prerano jemati od dreves.

Steblo, ki ga nagloda in še gotoveje tako, ki ga zajec ogloda, posuši se kaj rado. Reši se le bolj po redkem. Če je žlahno steblo ob-glodano in še ni predebelo, tedaj se prereže malo pod rano, toda nekaj naševno in tedaj požene še včasih žlahnih mladičev. Iz teh se vzredi potem še žlahno drevo, toda to delo je mudno